

Byrådssak /21

Saksframstilling

Vår referanse: 2020/10510-12

Bergen Nasjonale Veteranskipshavn - utredning om lokasjon og organisasjonsform

Hva saken gjelder:

Saken omhandler organiseringen av Bergen Nasjonale Veteranskipshavn (BNV), og plassering av delhavn Vågen, en av de tre delhavnene BNV skal bestå av. De andre to delhavnene ligger i Sandviken ved Kystkultursenteret, og i Gamle Bergen.

Bergen Nasjonale Veteranskipshavn ble lansert for aktuelle instanser hos Bergen kommune, Hordaland Fylkeskommune, Riksantikvaren og veteranskipsmiljøet i 2009, på initiativ fra Kystkultursenteret. Alle de frivillige lagene som tar vare på fartøyene sitter med de samme problemstillingene rundt havneforhold, økonomi, mannskap, rekruttering, regelverk, søknader og rapportering. Ideen bak Veteranskipshavnen er å få til en bedre tilrettelegging for den store flåten av veteranbåter i Bergen, og skape et samlende kraftsenter for disse flytende kulturminnene. Initiativet var en oppfordring til at offentlige instanser bør legge best mulig til rette for at frivilligheten og fartøyvernet kan utvikle seg innenfor gode og forutsigbare rammevilkår.

Byrådet vedtok i byrådssak 1353/12 at Bergen Kommunale Kystkultursenter AS skulle stå for gjennomføringen av en utredning om Bergen Nasjonale Veteranskipshavn og rapporten «Bergen Nasjonale Veteranskipshavn - Med fortiden inn i fremtiden» ble overlevert Bergen kommune i desember 2019.

Den 22.09.2020 i sak 258/20 fattet bystyret følgende vedtak:

1. Bystyret tar rapporten «Bergen Nasjonale Veteranskipshavn - Med fortiden inn i fremtiden», til orientering.
2. Bystyret ber byrådet utrede finansierings-/selskaps-/driftsform for Bergen Nasjonale Veteranskipshavn og presentere ulike alternativer i en sak til bystyret.
3. Bystyret ber byrådet utrede egnet kaiplass for BNV - Vågen med tilhørende møtepunkt/servicesenter.

Denne saken omhandler punkt 2 og 3 i bystyrevedtaket.

Organisasjonsform

I forbindelse med vedtaket 22.09.2020 sak 258/20 er det sett på fire forskjellige selskaps/organisasjonsformer: samvirkeforetak, stiftelse, aksjeselskap og interkommunalt selskap.

Det anbefales at Bergen Nasjonale Veteranskipshavn opprettes som et ideelt aksjeselskap. Et ideelt aksjeselskap passer formålet til BNV, å fungere som et samlende overbygg for

fartøyvernmiljøet i Bergen og omegn uten at økonomisk utbytte er målet. Man kan oppnå en bred forankring i miljøet på eiersiden, og dermed styrke det regionale og nasjonale aspektet ved veteranskipshavnen.

Eierskap, aksjefordeling og aksjekapital

Selskapet foreslås eid av Bergen kommune (25%), Vestland fylkeskommune (25%) og med de resterende 50 % fordelt på institusjoner og frivillige interesseorganisasjoner.

En mulig aksjefordeling er:

Bergen kommune 25%

Vestland fylkeskommune 25 %

Institusjoner/selskaper: 25 % fordelt på Museum Vest, Bymuseet, Hardanger
Fartøyvernssenter og Kystkultursenteret

Frivillige interesseorganisasjoner: 25 % fordelt på flere organisasjoner, som Fjordabaatane og Bergen Kystlag.

Alle de nevnte institusjonene og organisasjonene har vært positive til forslaget, og har vedtatt intensjon om å delta i aksjeselskapet.

Det vurderes flere deltakere på eiersiden for å få et bredest mulig og driftssikkert fundament for BNV. Feltet består av forholdsvis små aktører uten stor økonomiske tyngde, og det er derfor viktig at kommunen og fylkeskommunen er med for å sikre et bærekraftig driftsgrunnlag. Det opprettes et styre bestående av representanter fra eierne.

Aksjekapitalen settes til kr. 400.000 fordelt på aksjeandelshaverne med en pris på kr 1000,- per aksje.

Driften av BNV finansieres gjennom tilskudd fra Bergen kommune, Vestland fylkeskommune, og staten, som alle forutsettes går inn med et årlig driftstilskudd.

Lokasjon

Når det gjelder plassering av delhavn 1, har Kystkultursenteret fått i oppdrag å utrede egnet kaiplass for BNV - Vågen med tilhørende møtepunkt/servicesenter. I rapporten vedtatt av bystyret i sak 258/20 Bergen Nasjonale Veteranskipshavn – Med fortiden inn i fremtiden er ulike alternativer for plassering av veteranflåten og felles møtested på land vurdert opp mot hverandre:

- 1) Holbergskaien – Munkebyggen, med skur 14 (Holbergskaien) eller skur 15 (Munkebyggen) som landbase.
- 2) Bradbenken – Dreggekaien, med skur 8 som landbase.
- 3) Rundetårn – Bryggen nord, med skur 8 eller 11 som landbase.
- 4) Sommerhavn på Bradbenken – Dreggekaien, og vinterhavn Holbergskaien – Munkebyggen.

I rapporten ble det konkludert med at alternativ 2 var det som best svarte på Bergen Nasjonale Veteranskipshavns behov i Vågen, med alternativ 1 som en god nummer to. I utredningen om kaiplass for BNV, den vedlagte Tilleggsutredning 1 - 2021, fremlegges et nytt alternativ: Indre Vågen med Strandkaiterminalen som landbase. Dette nye alternativet blir i utredningen vurdert opp mot de to mest aktuelle lokasjonene fra hovedrapporten.

Den spesifikke lokaliseringen nevnt ovenfor har imidlertid i ettertid vist seg å være uforenlig med Bergen Havns planer. Som et alternativ på kort sikt har Bergen Havn foreslått at BNV kan leie kaiene Blomstertorget, Fisketorget og Zachariasbryggen, også i Indre Vågen, i det som kan betegnes som «Trinn 1» i prosessen.

Forslaget har vært ute til høring hos aktuelle fartøyer og organisasjoner rundt veteranskipene. Det er i tillegg gjennomført møter med disse. Tilbakemeldingene er grunnleggende positive. Indre Vågen er den mest sentrale plasseringen, med god eksponering for publikum og potensiell rekruttering.

Ut fra et sirkulært perspektiv er det svært positivt at veteranbåtene gjenbrukes i over 100 år, og vern gjennom bruk er et viktig prinsipp i kulturvernet. Båtene bruker lite strøm sammenlignet med moderne båter, og ved kai vil de slå av motoren og bruke landstrøm. Bergen Havn vil tilrettelegge for strømmuttak. Alle fartøyene har septiktank, og følger regelverket for tømning av disse, det vil si ingen tømning innenfor 300 meter fra land. I tillegg har båtene få kjøretimer, og vil ikke skape forurensing av betydning, noe som er viktig når båtene lokaliseres nært et av Bergens travleste byrom.

Området fremleies til kommune/fylkeskommune for en periode på x antall år (f.eks. en 5 års periode) til en sum som tar utgangspunkt i inntektene fra skipstrafikk/fritidsbåttrafikk – som Bergen Havn foreløpig estimerer for en 5 års periode vil tilsvare ca. 1 MNOK per år. I løpet av denne perioden ivaretar BNV driften av kaiene, og styrer planleggingen med veteranskipene på egenhånd. På denne måten kan BNV sørge for en effektiv og god utnyttelse av området i henhold til BNV sin egen forvaltningsplan.

Bergen Havn er positiv til prosjektet og ønsker å få til en god løsning for alle parter basert forhold som nevnt ovenfor. Endelige betingelser, rammer og leiepriser må fastsettes, blant annet må prisen sees i sammenheng med de kaimetrene som frigis på Holbergskaien der noen av fartøyene ligger nå.

Et aktuelt midlertidig lokale for kontorer og møteplass er 3. etasje i gamle Norske Bank på Vågsallmenningen. Dette bygget ligger ikke langt fra kaien, og kan romme både arbeidsplasser for stillinger tilknyttet BNV, samt møteplass for fartøyvernmiljøet. Bygget tilhører Bergen kommune. Lager beholdes da i Skur 14 på Holbergskaien inntil videre, der flere av veteranbåtene allerede har lagerplass. Dette vil være en midlertidig ordning inntil alle forhold rundt Skur 8 og Strandkaiteminalen er avklart og bygget eventuelt kan bli tilrettelagt for BNV. Skur 8 er et av de opprinnelig ønskede lokasjonene for en landbase.

Budsjett

I tillegg til andel av aksjekapital, som beløper på kr 100 000,- for Bergen kommune, vil utgifter til BNV inkludere midler til fartøyvernkonserver, havneleie og leie av lokaler til landbase. Ifølge Bergen Havn AS vil havneleien for det avsatte området beløpe seg til ca kr 1 million i året. Dette kan være utgangspunkt for forhandling. Leie av lokaler vil ifølge EBE komme på kr 187 200,- i året, gitt en kvm pris på 1600 kr pr kvm pr år. Lokalet er på 117 kvm. Leiesummen inkluderer kommunale avgifter (renovasjon, vann, kloakk og eiendomsskatt), forsikring av bygget, utvendig vedlikehold av bygget samt alminnelig vedlikehold og nødvendig reparasjon av tekniske anlegg og utstyr.

I tillegg kommer strøm og renholdskostnader. Totalt er kjente driftskostnader for etablering av BNV ca kr. 3 mill. Hvor stor andel av driftskostnadene som skal dekkes av Bergen kommune vil bli klargjort etter dialog med Vestland fylkeskommune, staten og eventuelt andre aktører.

Budsjetterte kostnader fremstilt i tabell:

<i>Engangsbeløp Bergen kommunes andel aksjekapital (25 % av 400 000)</i>	<i>100 000 kr</i>
<i>Årlig havneleie (estimat fra Bergen Havn AS)</i>	<i>1 000 000 kr</i>
<i>Årlig leie lokaler til landbase (estimat fra EBE basert på m2-pris 1 600 kr)</i>	<i>187 200 kr</i>

<i>Andre driftskostnader, herunder strøm, renhold og lønn</i>	<i>1 712 800 kr</i>
TOTALT- etablering av BNV	3 000 000 kr

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:

Byrådet anbefaler at Bergen Nasjonale Veteranskipshavn opprettes som et ideelt aksjeselskap, eid av Bergen kommune (25%), Vestland fylkeskommune (25%) og med de resterende 50 % fordelt på institusjonene Museum Vest, Bergen Bymuseum, Hardanger og Voss Museum og Kystkultursenteret, samt de frivillige interesseorganisasjonene Fjordabaatane og Bergen Kystlag. Flere deltakere på eiersiden vil gi et bredest mulig fundament for BNV. Bergen kommune og Vestland fylkeskommune bør være deleiere for å sikre et bærekraftig driftsgrunnlag. BNV etableres som en ny selvstendig enhet, der Kystkultursenteret inngår som selvstendig part og havnen i Gamle Bergen formidles og evt. administreres etter egen avtale med Bymuseet.

Det anbefales at BNV Vågen plasseres i Indre Vågen, fra og med Blomstertorget til og med Zachariasbryggen Øst, og at BNV får midlertidig landbase/servicebygg i tredje etasje av gamle Norske Bank, Vågsallmenningen 12. Det må utredes kostnader for eventuell bemanning, herunder midler til en fartøyvernkonserverator som nevnt i rapporten fra 2019, samt leie av lokaler.

Byrådet ser at løsningene med hensyn til både organisering og kai plass med tilhørende landbase kan fungere hensiktsmessig for en etablerings- og første driftsfase for BNV. Etableringen bør evalueres etter de første driftsårene med tanke på funksjonalitet. Opprettelsen av et ideelt aksjeselskap passer formålet til BNV, å fungere som et samlande overbygg for fartøyvernmiljøet i Bergen og omegn uten at økonomisk utbytte er målet. Man kan oppnå en bred forankring i miljøet på eiersiden, og dermed styrke det regionale og nasjonale aspektet ved veteranskipshavnen.

Kai plassen som er tilbudt til BNV er et godt alternativ til lokasjon. Den indre delen av Vågen er folksom, spesielt i perioden fra mai til midten av september da turismen er dominerende. Veteranskip langs kaiene her vil ha god eksponering. Kaiene langs det aktuelle området er bygget for større fartøy og kan i stor grad brukes som de er. På grunn av den sentrale lokasjonen og forhold til andre planer, som den mulige oppgraderingen av arealet på Fisketorget, foreslår byrådet en prøveperiode for bruk av Indre Vågen på fem år.

Landbasen i 3. etasje i gamle Norske Bank, i lokalene over Galleri 3,14, adresse Vågsallmenningen 12, ligger i nærheten av kaien, og har plass til kontorer og samlingssted for fartøyvernmiljøet. Lokalene vil kunne fungere i en etablerings- og oppstartsfase og på sikt kan det muligens finnes andre egnede lokaliteter for BNV.

Økonomiske konsekvenser søkes innarbeidet gjennom de ordinære budsjettprosessene.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Oppgaver for Bergen bystyre 2019-2023, punkt 3.3 og 3.5c, vedtatt av Bergen bystyre 23.10.19 i sak 299-19.

Oppfølging av pkt 2 og 3 i bystyrets vedtak i sak 258/20.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bystyret slutter seg til etableringen av Bergen Nasjonale Veteranskipshavn som et ideelt aksjeselskap i tråd med føringene i saken.
2. BNV Vågen plasseres i Indre Vågen, fra Blomstertorget til og med Zachariasbryggen i en prøveperiode på inntil fem år.

3. Tredje etasje i Vågsallmenningen 12 gjøres til midlertidig landbase for Bergen Nasjonale Veteranskipshavn.
4. Bystyret ber byrådet om å utforme forslag til vedtekter for etableringen av et ideelt AS.
5. Økonomiske konsekvenser søkes inndeckt i kommende økonomiplanperiode 2023-2026.

Dato: 14. desember 2021

Roger Valhammer
Byrådsleder

Eline Haakestad
Byråd for kultur, mangfold og likestilling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Tilleggsutredning 1 – 2021 Bergen kommunale kystkultursenter, Bergen nasjonale veteranskipshavn «Med fortiden inn i fremtiden»

Saksframstilling:

Ifølge rapporten Bergen Nasjonale Veteranskipshavn – Med fortiden inn i fremtiden er BNV tenkt som en overordnet struktur med administrasjon og konkrete oppgaver, et nasjonalt kompetansesenter for fartøyvern og kystkultur. I rapporten nevnes tre mulige organisasjonsmodeller:

1: BNV legges administrativt inn som egen avdeling under et av de etablerte konsoliderte museene, f.eks. Museum Vest.

2: BNV etableres som en ny selvstendig enhet, der Kystkultursenteret blir en integrert underavdeling og havnen i Gamle Bergen formidles og evt. administreres etter egen avtale med Bymuseet.

3: Bergen Kommunale Kystkultursenter får det overordnede administrative ansvaret, der BNV blir lagt inn som en del av driften.

Rapporten konkluderte med at alternativ 2 var mest hensiktsmessig for den videre utviklingen av BNV, men at selskapsform skulle utredes videre. BNV-rapporten konkluderte også med at det er naturlig å tenke både Bergen kommune, Vestland fylkeskommune og staten som eiere av en ny overordnet administrativ enhet, i tillegg til lokale kommuner med ambisjoner innen veteranskip og bruk av dem. De regionale fartøyene samarbeider allerede gjennom fellesforeningen Fjordabaatane.

Rapporten pekte også på at det kan være behov for et bredt sammensatt styre der flere enn eierne er representert, f.eks. interesseorganisasjoner som Fjordabaatane, reiselivsnæringen, aktuelle kommuner, museer, kulturliv, faginstusjoner m.fl., for å sikre nødvendig teknisk og historisk maritim kompetanse. Samtidig må tallet på styremedlemmer være hensiktsmessig og begrenset.

Utredningen om forskjellige selskapsformer er gjennomført av Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling, og har vært tatt opp med fylket. Under følger en kort beskrivelse av de forskjellige formene som har vært vurdert. Beskrivelsene er hentet fra Altinn, Brønnøysundregistrene, Lovdata.no og Stiftelsesforeningen.

Samvirkeforetak

Hovedformålet i et samvirkeforetak er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Medlemmenes behov for samhandling er viktigere enn at foretaket går med mest mulig overskudd. Samvirkeforetak kan stiftes av både fysiske og juridiske personer. Et samvirkeforetak må til enhver tid ha minimum to medlemmer/eiere. I samvirkeforetak skal alle eierne behandles likt og ha samme innflytelse. Hovedregelen er derfor at alle medlemmene har én stemme på årsmøtet. Årsmøtet er samvirkeforetakets øverste myndighet. Medlemmene har møte- og stemmerett. Alle samvirkeforetak skal avholde årsmøte. Årsmøtet velger styret, som skal bestå av minst tre personer, og styret møtes ved behov. Styret er ansvarlig for driften og organiseringen av foretaket.

Samvirkeforetak kan benyttes av sammenslutninger av personer som i ulik grad driver næringsvirksomhet.

Medlemmene har ikke ansvar for samvirkeforetakets gjeld utover et eventuelt andelsinnskudd.

En av fordelene med å etablere et samvirkeforetak er at du som eier også kan være ansatt i foretaket. Du har da like rettigheter som andre arbeidstakere. Samvirkeforetaket har arbeidsgiveransvar og du skal ha lønn.

Overskuddet i et samvirkeforetak beskattes med 22 %. Skatten betales året etter inntektsåret i to terminer i løpet av første halvår.

Et samvirkeforetak som har hatt merverdiavgiftspliktig omsetning på mer enn 50 000 kroner i løpet av en periode på 12 måneder må registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret.

Her kan alle aktører i prinsippet gå inn i et samvirke, med lik påvirkning i det felles organet. Kommunen og VFK kan ikke gå inn som partnere. Dette er mer vanlig for dem som driver små bedrifter, og er derfor ikke så aktuelt i dette tilfellet. Kommunen og fylket må kunne være med for å styrke organisasjonen.

Stiftelse

En stiftelse er en juridisk person som disponerer en formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art. Ingen fysiske personer har eierrådighet over en stiftelse, det er en kapital som eier seg selv.

Ved opprettelsen av stiftelsen oppgir oppretteren eiendomsretten til formuesverdien, som overtas av stiftelsen. Det betyr at en stiftelse selv kan stå som eier, at den kan pådra seg forpliktelser, og at den kan være part i avtaler og prosesser.

Dette skiller stiftelser fra selskaper, hvor selskapsdeltakerne eier en andel av selskapets formue, har rett til en andel av selskapets overskudd og styrer selskapet i kraft av sine eierposisjoner. Det må også skilles mellom stiftelser og foreninger. Også foreninger er selveiende, men foreninger har medlemmer som kan øve innflytelse over foreningen. En forening har ikke grunnlag i en formuesverdi, men i et formål som medlemmene har sluttet seg sammen for å fremme.

Stiftelser ledes av et styre og styres av vedtekter som utarbeides av oppretteren. Siden stiftelser ikke har medlemmer eller andre som fører kontroll med at ledelsen forvalter midlene i samsvar med vedtektene, er det opprettet et eget statlig organ – Stiftelsestilsynet. Stiftelsesloven har enkelte særregler om «næringsdrivende stiftelser». Bestemmelsene omfatter tre typer næringsdrivende stiftelser:

1. Stiftelser som har til formål å drive næringsvirksomhet selv («hovednæringsdrivende stiftelser»)
2. Andre stiftelser som driver næringsvirksomhet selv («binæringsdrivende stiftelser»)
3. Stiftelser som gjennom aksjer eller andeler har bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet utenfor stiftelsen («holdingstiftelser»)

Stiftelser skal ved opprettelsen ha en grunnkapital på minst 100 000,- kroner. For næringsdrivende stiftelser er kravet til minste grunnkapital satt til 200 000,- kroner. Stiftelser har regnskapsplikt og plikt til å ha revisor.

Interesseorganisasjonene er for små til å drive prosjektet selv, kommunen og fylket bør inn på eiersiden for å styrke driften. Dersom BNV organiseres som en stiftelse, så kan ikke fylke og kommune være deleiere. Stiftelse som organisasjonsform gjør også driften mindre fleksibel.

Aksjeselskap

Aksjeselskap er en egen juridisk person og du som eier er ikke ansvarlig for mer enn den aksjekapitalen som er innbetalt. Aksjeloven krever at aksjeselskap må ha en aksjekapital på minimum 30 000 kroner. Eier(ne) må likevel forvente å stille ytterligere sikkerhet dersom det nystartede aksjeselskapet ønsker å ta opp lån.

Aksjekapitalen er sikkerhet for aksjeselskapets kreditorer. Selskapet kan bruke av aksjekapitalen til å gjøre investeringer, men må sørge for å ha betalingsevne og en forsvarlig egenkapital.

Det begrensede ansvaret, fleksibiliteten og omsetteligheten av aksjene gjør at et aksjeselskap er å foretrekke dersom du planlegger etableringen med flere eiere og muligheten for å få investorer til å satse penger på selskapet.

Generalforsamlingen er aksjeselskapets øverste myndighet og det er selskapets aksjonærer som har møte- og stemmerett. Alle aksjeselskap skal avholde generalforsamling årlig. Generalforsamlingen velger blant annet styret. Styret skal bestå av minst én person og styret møtes ved behov. Styret er ansvarlig for driften og organiseringen av selskapet. Styret tilsetter daglig leder, i mange tilfeller kalt administrerende direktør, og holder oversikt over selskapets økonomi.

En av fordelene med å etablere et aksjeselskap er at du som eier også kan være ansatt i selskapet. Du har da like rettigheter som andre arbeidstakere. Aksjeselskapet har arbeidsgiveransvar for deg og du skal ha utbetalt lønn.

Ideelt aksjeselskap

Ideelt aksjeselskap er et begrep som benyttes om aksjeselskap hvor man gjennom vedtektene har satt det vanlige målet om avkastning til side for å ivareta et bestemt formål uten at dette skal gå på bekostning av aksjelovens krav til sunn forretningsdrift. Et slikt bestemt formål kan for eksempel være av sosial eller miljømessig art, men kan også handle om forskning eller andre ikke-økonomiske interesser eierne måtte ha.

Ideelle aksjeselskap er juridisk sett ikke en egen organisasjonsform og er i likhet med vanlige aksjeselskap underlagt aksjeloven. Innenfor sosialt entreprenørskap er ideelt aksjeselskap en organisasjonsform som ofte blir brukt. Selskapsformen nevnes som et alternativ til stiftelse i forslag til ny stiftelseslov. Aksjelovens minstekrav til vedtektene forutsetter indirekte i § 2-2 at et aksjeselskap i vedtektene kan bestemme at selskapets overskudd skal gå til andre enn aksjeeierne. Et aksjeselskap behøver derfor ikke å ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte. Det er også praksis for at overskuddet i slike aksjeselskaper unntas beskatning, på samme måte som tilsvarende stiftelser.

Her kan de ulike aktørene ha ulike aksjeandeler. Man bestemmer hvor mange aksjer AS skal ha og pris pr aksje. Likt antall aksjer gir likt antall stemmer ved beslutningstaking, og evt. behov for ny egenkapital inn i selskapet. Ved ulike andeler vil de ulike aktørene ha ulik påvirkning og ansvar for aksjeselskapets egenkapital. Her kan man også ha datterselskaper, selskaper som eies av AS-et.

Et ideelt aksjeselskap passer formålet til BNV, å fungere som et samlande overbygg for fartøyvernmiljøet i Bergen og omegn uten at økonomisk utbytte er målet. Man kan oppnå en bred forankring i miljøet på eiersiden, og dermed styrke det regionale og nasjonale aspektet ved veteranskipshavnen. Et AS er en mer fleksibel organisasjonsform enn for eksempel en stiftelse, med et begrenset ansvar for eierne, mulighet til å bestemme andel aksjer, og med medbestemmelsesrett for alle aksjonærene i generalforsamlingen.

IKS – Interkommunalt selskap

Et interkommunalt selskap er et selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller et annet interkommunalt selskap. I et slikt selskap hefter deltakerne ubegrenset for en prosent eller en brøkdel av selskapets forpliktelser, og slik at deltakernes samlede forpliktelser utgjør selskapets samlede forpliktelser. Hvis deltakerne ønsker å ha et begrenset ansvar for selskapsforpliktelsene, må selskapet organiseres som et aksjeselskap. Interkommunalt selskap er regulert i lov av 26. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper. Et interkommunalt selskap skal registreres i Foretaksregisteret. Selskapet er en egen juridisk person. Selskapsformen brukes særlig hvor to eller flere kommuner eller fylkeskommuner går sammen om å drive en næringsvirksomhet. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser.

Interkommunale vannverk, arkiver og regionmuseer er typiske funksjonsområder for interkommunale selskaper.

Det er viktig å merke seg at fordi et selskap eies av en eller flere kommuner/fylkeskommuner, så betyr ikke dette automatisk at det er et interkommunalt selskap.

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Vedkommende kommunestyre eller fylkesting oppnevner selv sine representanter. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet. Interkommunalt selskap kan ha rettigheter, forpliktelser og partsstilling overfor domstol og andre myndigheter.

Interkommunale selskaper kan få merverdiavgiftskompensasjon.

Bergen Nasjonale Veteranskipshavn skal ikke ha næringsvirksomhet som hovedformål, og det er viktig å få med kunnskapsinstitusjonene og interesseorganisasjonene på feltet. Kommunen og fylket trenger ikke drifte BNV på egenhånd. IKS anbefales derfor ikke som organisasjonsform.

Anbefalt organisering

Det anbefales at BNV som overordnet organ med fartøyvernkonsulent, administrerer de tre delhavnene BNV Vågen (med fellestjenester), BNV Sandviken (med Kystkultursenteret og avdelingsleder og BNV Gamle Bergen (i samarbeid med Bymuseet). Bergen Nasjonale Veteranskipshavn opprettes som et ideelt aksjeselskap. Det opprettes et styre bestående av eierne, som er medlemmer fra veteranbåtmiljøet og faginstitusjoner i tillegg til kommune og fylke. Styret bør ikke være for stort, for å sikre en effektiv drift. Driften av BNV finansieres gjennom tilskudd fra Bergen kommune, Vestland fylkeskommune, staten, øvrige deltakende parter m.fl. Aksjekapital settes til kr 400 000,- fordelt på aksjeandelshaverne. Dette vil være aksjeselskapets egenkapital, og vil kunne dekke et halvt års drift om nødvendig. Et ideelt aksjeselskap passer formålet til BNV, å fungere som et samlende overbygg for fartøyvernmiljøet i Bergen og omegn uten at økonomisk utbytte er målet. Man kan oppnå en bred forankring i miljøet på eiersiden, og dermed styrke det regionale og nasjonale aspektet ved veteranskipshavnen.

Lokasjon

Den nye utredningen om lokasjon (vedlagte dokument Tilleggsutredning 1 - 2021) sier:

Etablering av Bergen Nasjonale Veteranskipshavn har vært et prioritert prosjekt for Bergen kommune, og støttet av Vestland Fylkeskommune og Riksantikvaren. En etablering i Vågen i det mest sentrale Bergen er et vanskelig utgangspunkt. Det vil være en rekke motstridende

interesser og hensyn som skal balanseres mot hverandre. Problemstillingene forenkles ved at veteranskipene ikke legger beslag på areal på land, ut over landbasen/servicesenteret. Landbasen må ligge tett innpå kaiene der fartøyene skal vise seg frem. Kaiskurene på de ulike kaiene peker seg naturlig ut. Det er motstridende interesser rundt flere av disse, og noen leies ut til aktiviteter som ikke har tilknytning til maritime aktiviteter. Innenfor begrensede arealer, kan ikke alle få alt. Ingen av alternativene i Vågen er problemfrie. I forhold til prosjektets ambisjoner er investeringsbehovene begrensede, men landbase må etableres, eksisterende leieavtaler eventuelt løses ut, og kaier avsettes. Det er identifisert klare interessekonflikter rundt flere av kaiene og havneskurene. Ved etablering av BNV må det derfor gjøres noen valg, og disse må tas nå slik at prosjektet kan holde fremdrift.

For vurderingen av de tre havnealternativene i Vågen må de overordnede målene og hovedproblemstillingene rundt lokaliseringen i Vågen gjøres rede for, og ulike kriterier må vektas opp mot hverandre. Blant disse er for eksempel synlighet i bybildet, tilgang til møtested/landbase i umiddelbar nærhet, formidling av veteranskipene, rekruttering, inntjeningsmuligheter i forhold til beliggenhet og kailengder, fortøynings- og manøvreringsmuligheter. Forskjellige aktører vil legge vekt på forskjellige ting, og det bør etterstrebis en løsning som kan tilfredsstillende flest mulig. Behovene for enkeltfartøy og grupper er viktig å ta med seg når en skal finne den beste plasseringen for veteranskipene i Vågen. Samtidig skal disse hensynene passe inn i en overordnet og helhetlig tenkning der fartøyene integreres naturlig i miljøet rundt seg.

De tre alternativene som vurderes opp mot hverandre er Bradbenken – Dreggekaien, Holbergskaien – Munkebryggen og Indre Vågen.

Med BNV alternativet **Bradbenken – Dreggekaien** menes strekningen fra nordre enden av Bryggen til Festningskaien. Her er tre hoper, og to utstikkaier. I nord ligger Bradbenken med skur 7, i sør Dreggekaien med skur 8. Samlet kailengde er 443 meter. I BNV 2019 ble dette alternativet vurdert til det best egnede stedet for BNV Vågen, ut fra de alternativene som da var aktuelle.

Plasseringen er svært godt eksponert mot publikum, med gode muligheter for inntekter fra besøkende, rekruttering mm. Skur 8 er også ideelt plassert og har godt potensiale som landbase/servicebygg for BNV.

Det er noen utfordringer rundt størrelsene på kaiene og måten de brukes på i dag, men dette blir i rapporten ansett som mulig å løse. Veteranbåtruten med Beffen tvers av Vågen har også avgang herfra.

Det er utfordringer knyttet til Skur 8, og eierforholdene rundt dette bygget, og det anses som vanskelig tilgjengelig for BNV slik situasjonen er nå. Lokasjonen har romslige kaier med gode eksponeringsmuligheter og god plass for besøkende, samt god formidling av sammenhengen mellom den historiske havnebyen på land og de flytende kulturminnene. Det ligger også flere museer like ved som en kan spille på lag med. Det er et godt kollektivtilbud, men begrenset med parkeringsmuligheter. Det finnes ikke lagermuligheter på kaien, og deler av kaifrontene er i bruk til yachter og av- og påstigning. Dette er funksjoner som eventuelt må flyttes til kaier andre steder i Vågen.

Holbergskaien – Munkebryggen er to kaiutstikkere som ligger på Nordnes, begge med lang tradisjon for lokal rutefart, og med hvert sitt havneskur bygget like etter krigen. Havnevesenet har i dag avsatt Holbergskaiens 168 meter kailengde til fire navngitte veteranskip. Total kailengde for alternativet er 405 meter. Innerst i hopen er den restaurerte gamle fergelemmen som ble brukt av blant annet tidligere Fylkesbaatane. Kaien i hopen er lite egnet til annen fortøying. Det er store kaiflater rundt havneskurene og gode fortøyningsmuligheter. Noen av veteranskipene leier i fellesskap et mindre lager i skur 14 på

Holbergskaaien. Tilkomsten fra land er god, det er gode kaier, området er tilbaketrukket i forhold til å kunne drive vedlikehold om bord og eventuelt pakke båten inn med presenning om vinteren. Begge kaiene har områder med større takutstikk der det er potensiale for aktiviteter på land. Veteranbåthavn sammen med en generell opprusting av området vil bidra til å spre turismen i sentrum. Stedet har samtidig sine åpenbare ulemper. Det er tilbaketrukket i et stille område av sentrum med svært få turister og andre besøkende, eller lokale folk som er ute og vandrer langs kaiene. Det er ingen museumsinstitusjoner i nærheten som BNV og fartøyene kan samarbeide med.

Et vesentlig argument mot dette alternativet er at begge havneskurene er utleid med langsiktige leieavtaler og i aktiv bruk. Havneskur 14 og 15 er utleid med langvarige leiekontrakter som det anses som lite aktuelt å tre inn i innenfor en aktuell tidshorison. Å etablere landbase/besøkssenter i umiddelbar nærhet til fartøyene virker dermed ikke mulig.

BNV alternativet **Indre Vågen** strekker seg fra innerst i Vågen ved skur 11, og kaifrontene til og med Børshopen. I praksis er det ca. 450 meter gode kaier i dette alternativet. Alternativet peker på Strandkai terminalen som mulig landbase. Dybdeforholdene er gode, og tilkomsten hovedsakelig bra. Plasseringen antas å kunne gi maksimal uttelling på egeninntjening når det gjelder for eksempel billettsalg, utleie, matservering og overnatting om bord. Av ulemper nevnes stedvis vanskelig tilkomst fra land for varelevering, mulig konflikt med dagens bruk av kaiene til lystbåter, ingen parkeringsmuligheter på kaien, eksponering mot uønsket oppmerksomhet fra byens natteliv, begrenset dybde foran Fisketorget, og lite spredning av turismen i sentrum. Utredningen konkluderer likevel med at fordelene veier opp for disse ulempene.

Utredningen til Kystkultursenteret (Tilleggsrapport 1 - 2021) konkluderer med at BNV Vågen bør få havneplass i indre Vågen, fra og med skur 11, til og med Børshopen, og at Strandkai terminalen bør bli landbase/servicebygg for denne delhavnen. Imidlertid har nylig kontakt med Bergen Havn AS gjort det klart at området som er tenkt avsatt i Indre Vågen er uforenlig med Bergen Havns planer, og at Strandkai terminalen kommer til å være utilgjengelig i uoverskuelig framtid. Den eksisterende leiekontrakten løper ut i 2022, og etter dette er bygget en del av Bergen Havns langsiktige planer. Det er for tidlig å si om noe areal kan frigis. Løsningen med Strandkai terminalen som landbase må derfor utsettes, eventuelt må det finnes alternativer.

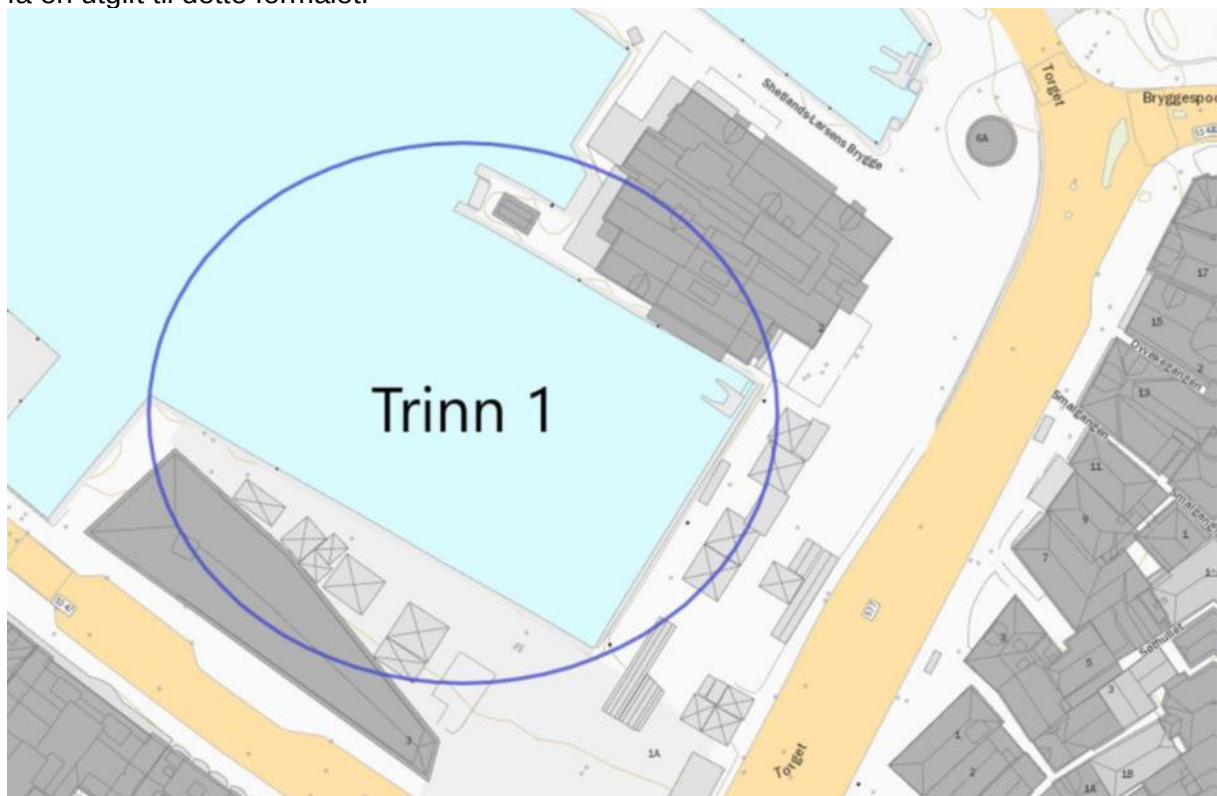
Bergen Havn ønsker å tilby kaiene fra Blomstertorget til og med Zachariasbryggen Øst. Det er et mer begrenset område enn forslaget som er beskrevet i rapporten, men likevel et godt alternativ til lokasjon. Den indre delen av Vågen er folksom, spesielt i perioden fra mai til midten av september da turismen er dominerende. Veteranskip langs kaiene her vil ha god eksponering. Kaiene langs det aktuelle området er bygget for større fartøy og kan i stor grad brukes som de er. Det kan være aktuelt med mindre oppgradering noen steder, blant annet med bedre tilrettelagt landstrøm. Kaien langs Fisketorget må modifiseres for enkel tilkomst fra båt. Tiltakene er enkle og rimelige og lite inngripende i forhold til den høye verneverdien for området. Dybdeforholdene ved de nevnte kaiene er akseptable for veteranskipene, og tilkomsten i hovedsak bra. Det kan være utfordrende å bakke ut og snu for noen av de aktuelle fartøyene i enkelte vindretninger. De store dampskipene må få prioritert kai plass der tilkomsten er enklest.

Et helt sentralt mål for BNV er å øke fartøyenes egeninntjening gjennom omvisninger om bord, turer, salg av mat og drikke og suvenirer, utleie til selskap og eventuell overnatting. Plasseringen i indre Vågen vurderes til å kunne gi maksimal uttelling på dette punktet. VisitBergen har kontorer rett ved kaien, og vil være en god samarbeidspartner når det gjelder markedsføring og billettsalg. Rekruttering er kanskje veteranflåtens største utfordring. En plassering i Indre Vågen antas å være den beste i forhold til bedre synlighet og tilgjengelighet til fartøyene. Indre Vågen har en del begrensninger på land. Parkering på

kaien ved båtene er ikke mulig. Det er imidlertid flere parkeringshus i forholdsvis kort gåavstand fra Torget for de som har behov for privatbil. Omfattende vedlikeholdsarbeid på fartøyene innerst i Vågen tett på folk kan by på problemer. Denne utfordringen er identisk med Bradbenken – Dreggekaien alternativet og kan løses på samme måte: Avlastningskai ved Holbergskaien om vinteren.

Bergen Havns tilbyr BNV å leie kaiene Blomstertorget, Fisketorget og Zachariasbryggen i det som kan betegnes som «Trinn 1» i prosessen. Området fremleies til kommune/fylkeskommune for en periode på x antall år (f.eks. en 5 års periode) til en sum som tar utgangspunkt i inntektene fra skipstrafikk/fritidsbåttrafikk – som Bergen Havn estimerer for en 5 års periode vil tilsvare ca. 1 MNOK per år. Dette beløpet er utgangspunkt for forhandling. Blant annet bør man se på hva havnen tjener på å flytte veteranbåtene fra Holbergskaien der 4 av veteranskipene har gratis havneleie i dag, og dermed frigi dette arealet.

I løpet av denne perioden ivaretar BNV driften av kaiene, og styrer planleggingen med veteranskipene på egenhånd. På denne måten kan BNV sørge for en effektiv og god utnyttelse av dette området i henhold til BNV sin egen forvaltningsplan. Bergen Havn blir da utleier av kaifrontene og får dekket inntektstapet tilsvarende de kaimeterne som tildeles BNV. Bergen Havn AS skal tilrettelegge for mer strøm og vann til BNV og vil dermed få en utgift til dette formålet.

Totalt utgjør dette alternativet 203 kaimeter. Denne delen av Vågen kan utvikles til å romme flere båter enn eksempelvis Holbergskaien som totalt utgjør 168m. Dette kan gjøres ved å se til hva andre havner har funnet av gode løsninger for fortøyning av båter. Denne planleggingen vil tilfalle leietaker av området. Ved å flytte veteranskipsflåten bort fra Holbergskaien, vil havnen samtidig kunne tilrettelegge for flere fartøy fra kystflåten, hurtigbåter, yachter og annen trafikk.

Dersom det skulle bli behov for ytterligere kaiplass kan andre alternativer vurderes som en del av «Trinn 2», som i praksis vil si en utvidelse av kaiområdet for BNV. Bergen Havn foreslår likevel at dette ikke tas opp til vurdering før BNV har ivarettatt ansvaret for nevnte kaier ved Blomstertorget/torget gjennom en 5 års periode.

På samme betingelser som for trinn 1, kan det være aktuelt for Bergen Havn å fremleie et nytt utpekt område til kommune/fylkeskommune for en bestemt periode, eventuelt med mulighet for opsjon, for å sikre at BNV skal kunne ha forutsigbarhet i sin drift.

Endelige betingelser, rammer og leiepriser må naturligvis beregnes, slik at begge parter har en omforent forståelse for hva som må til for å innfri Bergen Havn sitt tap/inntektsbortfall.

Trinn 2 vurderes etter en gitt periode, slik at utviklingen kan sees i sammenheng med hva man faktisk får til over tid.

Bergen Havn AS stiller seg positiv til prosjektet og ønsker å få til en god løsning for alle parter basert forhold som nevnt ovenfor.

I tillegg til de aktuelle kaiene kan det være mulig å bruke Børshopen søndre del ved anledning til for eksempel lasting, lossing eller å snu båter, etter avtale med Bergen Havn AS. Et etablert BNV AS må gå i dialog med Bergen Havn AS for videre diskusjoner rundt muligheter for utvidelse av kaiområdet og landbase.

Landbase:

Strandkaiet terminalen er eid av Bergen kommune, men utleid til Bergen Havn. Bygget er likevel ikke tilgjengelig som landbase i overskuelig framtid på grunn av utleieavtaler og Bergen Havns egne, langsiktige planer. Det er for tidlig å si om det kan bli frigitt areal til for eksempel kontorer og forsamlingslokaler på det nåværende tidspunkt. Et annet alternativ er 3. etasje i gamle Norske Bank, i lokalene over Galleri 3,14, adresse Vågsallmenningen 12. Disse lokalene er i nærheten av kaien, og har plass til kontorer og samlingssted for fartøyvernmiljøet. Lagerplass kan eventuelt beholdes i Skur 14 på Holbergskaien der flere av veteranfartøyene allerede har lager. Lokalet eies av Bergen kommune og er klart til overtakelse umiddelbart. Leiesum kan eventuelt dekkes i form av økt driftstilskudd. Dette vil være en midlertidig løsning inntil situasjonen rundt Skur 8 eller Strandkaiet terminalen er avklart, eller at et annet, bedre egnet lokale er funnet.